

WAT ZIJN WIJ? MENSEN? OF DIEREN? OF WILDEN?

Beste docent,

Wij kijken ernaar uit uw leerlingen binnenkort te ontvangen bij de voorstelling *Lord of the Flies* van NTjong. Wellicht komt u zelf als begeleider met de leerlingen mee.

Over de voorstelling *Lord of the Flies*

Na een vliegtuigongeluk op een onbewoond eiland wacht een groep schooljongens als enige overlevenden op redding. Afgesloten van de buitenwereld en zonder volwassenen zijn ze teruggeworpen op zichzelf. De jongens verliezen langzaam hun grip op de werkelijkheid en in de onderlinge oorlog die volgt sneuvelt alle onschuld. In zijn wereldberoemde roman uit 1954 pelt William Golding alle normen en waarden af en valt de beschaving weg. Wat gebeurt er als mensen hun primaire driften laten gelden en angst regeert? *Lord of the Flies* is de eerste voorstelling in een muzikale en energieke *Coming of Age* reeks voor jongeren. Verhalen over kantelpunten, grote gebeurtenissen die je horizon verbreden en die je dwingen om stelling te nemen.

Over het educatieprogramma

Het educatieprogramma bij *Lord of the Flies* richt zich op de vaksecties Engels, Mens en Maatschappij/Maatschappijleer, CKV, Drama en de mentorles voor de onderbouw. Het programma bestaat uit twee lessen:

Les 1 – Een les van vijftig minuten waarin leerlingen aan de hand van een aantal testen onderzoeken hoe hun groep in elkaar zit. Eindvraag: 'Zou deze groep overleven?'.

Les 2 – Een les van vijftig minuten waarin er in verschillende vakgroepen inhoudelijk wordt gewerkt aan de hand van een van de lesbrieven.

In veel gevallen volgt er een workshop op school, waarin een theaterdocent van NTjong de leerlingen begeleidt in zelf spelen, filosoferen en maken naar aanleiding van de thema's

uit de voorstelling. In de ideale situatie worden de twee lessen gegeven voorafgaand aan deze workshop.

Dit is de lesbrief *Mentorles*, voor de onderbouw waarin u een aantal suggesties vindt om met uw leerlingen mee aan de slag te gaan. U onderzoekt de inhoud van het verhaal en thema's van het stuk met de leerlingen om daarmee het toekomstige theaterbezoek verrijken. De manier waarop u deze lesbrief behandelt verschilt per docent en is afhankelijk van uw tijd en het niveau van uw leerlingen. Voelt u zich vrij hier naar eigen inzicht mee om te gaan.

Deze lesbrief is tot stand gekomen in samenwerking met Centrum16·22, vormingswerk in het onderwijs:
www.centrum1622.nl

Heeft u naar aanleiding van het lezen van deze lesbrief nog vragen? Neem dan contact op met Muriël Besemer:
murielbesemer@hnt.nl

DOEL

Naar aanleiding van de groepsprocessen in het toneelstuk 'Lord of the Flies' wordt er gekeken naar het groepsgedrag en de groepsvorming binnen de klas/groep. Door het groepsproces binnen de klas ontstaat er een hechtere band en meer inzicht in mogelijke rollen die leerlingen hebben.

VOORBEREIDING

Deze lesbrief gaat dieper in op de test die op de site te vinden is. Voor deze lesbrief moet er ruimte zijn om te bewegen, dus zet vooraf de tafels aan de zijkant en zet de stoelen in een of twee halve cirkels.

MATERIALEN

- De testresultaten van de eerste bijeenkomst;
- Kladpapier per leerling;
- De drie situaties zoals beschreven in deze lesbrief.

LESOPBOUW

1. Start	2 minuten
2. Introductie	10 minuten
3. Voorbereiding van het spel	5 minuten
4. Energizer (optioneel)	5 minuten
5. Spel	20 minuten
6. Spel uitwerken	7 minuten
7. Slot	1 minuut

START

2 MIN

Leg de klas uit dat de tests en deze les een voorbereiding zijn op het bezoek aan de voorstelling 'Lord of the Flies' en de test die de klas heeft gemaakt in de vorige les. Geef aan dat we in deze bijzondere opstelling zitten omdat we situaties gaan 'uitspelen' middels toneel.

INTRODUCTIE

10 MIN

De klas heeft voorafgaand aan deze lesbrief de tests gedaan en heeft nagedacht over de vraag: Zou deze klas overleven? Onderstaande opdracht is bedoeld als introductie op onderdeel 5 'Spel'. Het is aan u om het gesprek op een wijze te leiden die bij u past en bij de klas waar u voor staat.

In deze introductie bespreekt u de uitslag met behulp van de volgende vragen:

- Waar zijn jullie als groep heel goed in en waar zijn jullie niet goed in?
- Waar willen jullie heel goed in zijn als groep, maar moeten jullie nog aan werken?
- Wat kan echt niet bij jullie als groep?
- Wat zou er veranderen binnen de groep als iedereen zijn eigen gang zou gaan en geen rekening met elkaar zou houden?

Optie 1

Projecteer de vragen op het smartbord. Bespreek elke vraag klassikaal. Laat steeds maximaal vier leerlingen antwoord geven.

Tip: voorkom dat de leiders uit de groep alle antwoorden willen beïnvloeden.

Optie 2

Projecteer de vragen op het smartbord en laat ze één voor één zien. Laat de leerlingen de vragen individueel op papier beantwoorden. Per vraag hebben ze 1 minuut om het antwoord op te schrijven. Bespreek per vraag twee antwoorden van leerlingen en inventariseer of er onderlinge verschillen en overeenkomsten zijn in de antwoorden.

SPEL

30 MIN

Voorbereiding van het spel / 5 min

In het boek en het toneelstuk Lord of the Flies komen de jongens in lastige situaties terecht. Ieder personage maakt andere keuzes binnen deze situatie en dat heeft uiteindelijk weer invloed op het welzijn van de groep. De keuze van het

individueel beïnvloedt de overlevingskans van de groep. U heeft nu met de groep uitgezocht hoe ze als groep functioneren en wat hun sterke en zwakke punten zijn. Nu is de vraag, hoe beïnvloedt de individu de overlevingskans van de groep. Om dit te onderzoeken bedachten we een spel dat u met de klas doet. In het spel spelen de leerlingen alledaagse situaties uit, waarin een individu voor een keuze staat.

Er zijn drie situaties omschreven. Dit is veel voor 30 minuten, kies in eerste instantie de situatie die het beste bij de klas past. Mocht er tijd over zijn, speel er dan nog één uit of speel, als het mogelijk is, in een volgende mentorles een situatie uit.

Om de situaties te kunnen spelen zijn er afspraken nodig. Bespreek de volgende afspraken met de leerlingen:

- Je accepteert wat de ander zegt binnen de improvisatie en gaat hierin mee.
- Je luistert naar wat de anderen zeggen.
- De docent is de spelleider en bepaalt wie er wanneer uit gaat en wie erin komt.
- Het spel stopt pas als er een keuze is gemaakt.

Optioneel energizer / 5 min

De leerlingen vinden het vaak lastig om plots te gaan toneel-spelen. Zet een energizer in als opwarmer. Bijvoorbeeld de volgende energizer: 'Dat meen je niet.'

Laat de leerlingen in een kring staan.

- Eerste ronde: Geef aan dat we de zin 'Dat meen je niet.' steeds met een andere intonatie gaan zeggen. Stimuleer dat de leerlingen steeds een ander volume gebruiken of een andere blik of een andere houding. Wijs een leerling aan die start. Ga één keer de kring rond.
- Tweede ronde: Laat de kinderen zelf een zin verzinnen of doe bijvoorbeeld: 'Dat heb ik niet gedaan.' U kunt ook tijdens de rondgang in de kring de emotie van de zin steeds laten oplopen, zodat iedereen goed 'wakker' wordt.

Spel / 20 min

De leerlingen gaan nu samen improviseren. De situaties zijn uitgeschreven. Leg deze voor aan de leerlingen. Benadruk dat het niet gaat om wie het beste speelt maar dat het gaat om de keuzes die ieder maakt in de gespeelde situatie.

Tips bij het spel:

- *Baken het gebied waarbinnen de leerlingen mogen toneelspelen af;*
- *Vertel aan het publiek dat ze stil zijn tijdens het spel;*
- *Instrueer het publiek om goed op te letten, omdat na elke situatie vragen worden gesteld;*
- *Vertel de spelers dat ze hun rug niet naar het publiek keren;*
- *Vertel de spelers dat ze een luide stem gebruiken;*
- *Zorg voor een duidelijk start- en eindsignaal.*

Kies één van de volgende situaties. Lees deze voor aan de leerlingen. Een situatie wordt steeds uitgespeeld door vier leerlingen. De leerlingen aan de kant (het publiek) en de docent mag de scène op 'freeze' zetten door in zijn/haar handen te klappen. De leerlingen en de docent mogen zelf bepalen wie welke rol in de gegeven situatie speelt.

Advies: om de impact van het spel te vergroten is het beter om elke situatie op de gang te bespreken met de vier spelers en het publiek te verrassen met de situatie.

• Situatie 1

Jullie hebben morgen een belangrijke toets Nederlands. Deze toets telt zwaar mee. Leerling 1 heeft de antwoorden op de toets te pakken gekregen en twijfelt of hij/zij deze wil delen. Jullie staan met z'n vieren bij het kopieerapparaat maar leerling 1 heeft nog niet besloten wat hij/zij doet. Leerling 2, 3, en 4, uit dezelfde klas als leerling 1, staan bij het kopieerapparaat in de rij achter leerling 1. Zij weten niet van de antwoorden van de toets. Ze worden ongeduldig want ze staan te wachten en vragen wat er aan de hand is.

Zodra er een keuze is gemaakt, vraag je de leerlingen wie hetzelfde zou doen in deze situatie en wie er anders zou handelen? Dit kan door middel van handen opsteken. Vraag de leerlingen hun antwoord te onderbouwen en schrijf steekwoorden op het bord.

• Situatie 2

Jullie hebben pauze. Om even op te zoeken waar jullie zo les hebben leent leerling 1 de telefoon van iemand anders. Terwijl je opzoekt waar jullie zo moeten zijn zie je dat er een groepsapp is gemaakt van jullie klas waar jij niet bij zit. Leerling 2, de beheerder van de groep, zit erbij. Wat doe je?

Zodra er een keuze is gemaakt, vraag je de leerlingen wie hetzelfde zou doen in deze situatie en wie er anders zou handelen? Dit kan door middel van handen opsteken. Vraag de leerlingen hun antwoord te onderbouwen en schrijf steekwoorden op het bord.

• Situatie 3

Jullie zitten bij Biologie en hebben het over seksualiteit. Het onderwerp 'geaardheid' komt ter sprake. Leerling 1 wil al een tijdje uit de kast komen en vindt dit een goede les om dit te doen. Hij/zij is hier zenuwachtig over, maar heeft wel besloten om het te doen.

Zodra er een keuze is gemaakt, vraag je de leerlingen wie hetzelfde zou doen in deze situatie en wie er anders zou handelen? Dit kan door middel van handen opsteken. Vraag de leerlingen hun antwoord te onderbouwen en schrijf steekwoorden op het bord.

LORD OF THE FLIES * LESBRIEF

LESBRIEF MENTORLES (ONDERBOUW) / GROEPSSTRUCTUREN

Spel uitwerken / 7 min

- Bespreek de situaties en de opgeschreven steekwoorden na met de klas. Hoe was het om deze situaties uit te spelen?
- Maak naar aanleiding van het gesprek en de steekwoorden vijf leefregels voor de klas.

Slot / 1 min

Geef een compliment over de inzet van de klas in deze les.
Geef aan dat leerlingen nog met vragen bij u terecht kunnen.

Optioneel ter verwerking ná de voorstelling:

We hopen dat u en uw leerlingen een goede ervaring hebben gehad bij Lord of the Flies. Met deze opdracht kunt u de voorstelling nog in de klas verwerken.

In het boek/toneelstuk is sprake van een groep. In deze groep ontstaat een strijd tussen twee leiders, Jack en Ralph. De jongens hebben beide andere idealen die ze nastreven. Ralph wil overleggen, rekening houden met iedereen en wil goed voor de kleintjes in de groep zorgen. Jack vindt overleven en jagen het belangrijker en vindt de vrijheid die ontstaat met het wegvallen van volwassen begeleiders (ouders, docenten) wel fijn.

GESPREK

Bespreek samen, na alles wat jullie gedaan en gezien hebben nogmaals de vraag: 'Zou deze groep overleven?'

Maak verschil tussen overleven op een onbewoond eiland, zoals in de voorstelling, en overleven in je eigen klas op school, zoals onderzocht in de les. Wie denken jullie dat je als klas zou hebben gekozen als leider, Ralph of Jack?